

Ingyen sör és szólásszabadság: szoftverek teljes és részleges közkincsbe bocsátása

Azon túl, hogy az alkoholt fogyasztó ember pár pohár után beszédesebbé válhat, a sör és szólásszabadság között nehezen találunk mély, tudományos összefüggést. Valószínűleg mind a trappista szerzetesek, mind az alkotmányjogászok fenntartással kezelnék ennek lehetőségét, azonban bármilyen furcsának tűnik is elsőre, a kapcsolat a szoftverek világában létezik. A gondolat, miszerint a *free software* elnevezésben a „free” jelző nem az ingyenességre, hanem a szabadságra utal, és annak használatakor a „free speech”-re és nem a „free beer”-re kell gondolnunk,¹ a szabad szoftver mozgalom atyjaként emlegetett RICHARD STALLMAN hasonlata alapján széles körben elterjedt. E „szabadság” kifejezése a szoftverfelhasználás engedélyezésére új modell formált, és egyúttal a szellemi közkincs gyarapításának eszközévé vált.

1. A közkincs reneszánsza

A szellemi alkotások jogában egyre nagyobb figyelem összpontosul a közkincs témájára. A szellemi tulajdonjog kiterjedése a közkincs csökkenését eredményezi,² ami ilyenformán – ahogy azt a rá irányuló tudományos és közéleti érdeklődés is mutatja – a közkincs felértékelődéséhez vezet. »A korábbi negatív, statikus, passzív szemlélet helyett, amely a közkincsset „szellemi tömegsírként”, csak egy negatívummal, a szellemi tulajdonjogok hiányával jellemezhető, elavult, poros-penészes könyvraktárak polcain elfekvő maradványként kezelte, most megjelentek és túlnyomóvá váltak a pozitív, proaktív megközelítések. Ezek a közkincsset „szellemi aranybányának”, a szellemi tulajdon domináns és dinamikus bővülő közösségi dimenziójának tekintik, és hasznosításra buzdítanak. Hangsúlyozzák, hogy a szellemi tulajdoni magánjogok oltalmának lejárta nem halál, hanem feltámadás, a digitalizálással új életet, az ubikvitás (mindenütt jelenlét), omnipresence új szintjét nyeri el a „tulajdon palackjából” kiszabadult szellem.»³

A szellemi tulajdoni magánjogok oltalmának lejárta nem halál, hanem feltámadás, a digitalizálással új életet, az ubikvitás (mindenütt jelenlét), omnipresence új szintjét nyeri el a „tulajdon palackjából” kiszabadult szellem.

A szellemi tulajdoni magánjogok oltalmának lejárta nem halál, hanem feltámadás, a digitalizálással új életet, az ubikvitás (mindenütt jelenlét), omnipresence új szintjét nyeri el a „tulajdon palackjából” kiszabadult szellem.

2. Kísérlet a közkincs fogalmának meghatározására

Bár sok szó esik a szellemi közkincs jelentőségéről, korántsem egyértelmű, mit is értünk e fogalom alatt. Ahogy arra JAMES BOYLE rámutat „*we have not one public domain, not one theory of the public domain, but many.*”⁴ E sokféleség köszön vissza nemzetközi és hazai irodalmunk fogalomalkotásában.

Az angol nyelvű írások a szellemi közkincs megnevezésére rendszerint a *public domain* kifejezést használják, de feltűnik a *commons* fogalom is.⁵

LAWRENCE LESSIG szerint a *commons* a különböző javakhoz való hozzáférést jelenti.⁶ A *public domain* ehhez képest arra utal, hogy az emberek megosztják másokkal, ami eredendően az ő tulajdonuk.⁷

JAMES BOYLE úgy véli, a *commons* egy bizonytalan kifejezés, melybe egyrészt beleérhető valaki tulajdona és az ehhez való közösségi hozzáférés, de az uratlan dolog is. A *public domain* alatt a szellemi tulajdonjog által nem védett tartalom értendő.⁸

PAMELA SAMUELSON teljes tanulmányt szentel a fogalmak sokféleségében való rendrakásnak.⁹ Egyrészt ismerteti, másrészt rendezzi a jogirodalomban talált felfogásokat, melyek a *public domain* kifejezés tartalmának magyarázatára töreksznek. A tanulmány a klasszikus megközelítéstől indul, mely szerint mindazon szellemi termék a közkincs része, mely a szellemi tulajdonjognak nem tárgya, azaz amelynek oltalma megszűnt, vagy már eleve alkalmatlan a védelemre. Tágabb az az értelmezés, mely szerint az internet a közkincs hagyományos funkcióit jelentősen kiszélesítette, így az dinamikusává vált és egyre bővül: magában foglalja mindazon forrásokat, melyeket bár a szellemi tulajdonjog oltalmaz, a jogosultak közösségi felhasználásra rendelkeznek. Tulajdonképpen ezzel a szemlélettel rokon LYDIA PALLAS LOREN felfogása, aki nem a *public domain* új fogalmáról beszél, hanem a HENRY A. SMITH által javasolt¹⁰ *semicommons* kifejezést használja, mely véleménye szerint az olyan tulajdonra alkalmazható, mellyel alapvetően egy közösség bír és használja azt, azonban egyes személyeknek magántulajdona is van az adott dolog vonatkozásában. A *semicommons*ban tehát mind a köz-, mind a magánérdekeltség megtalálható, mindkettő fontos és folyamatosan hatnak egy-

másra. LOREN véleménye szerint a kifejezés a szellemi tulajdon világában azt jelenti, hogy a szerzői joggal vagy szabadalommal védett alkotás felhasználása a közösség számára bizonyos tekintetben szabad.¹¹ A SAMUELSON által

is hivatkozott szerződéses közkincs (*contractually constructed information commons*) felfogás pont azt vizsgálja, melyek azok a technikák, amelyek a szellemi tulajdonjog által oltalmazott alkotást a közösség számára bizonyos tekintetben szabadabbá teszik, és bemutatja, hogy különböző licenckelhasználatával széles körben elérhetővé tett művek az új értelmezés szerint szintén közkincsnek tekinthetőek. Egyes szerzők szerint egyébként a szerződéses közkincs felfogás funkcionálisan majdhogynem a klasszikus felfogással azonos eredményre vezet, hiszen a „nyílt, szabad” megközelítés olyan tömegekhez juttatja el a műveket, mint az a szellemi-tulajdonjogmentes zónában eleve lehetséges. Samuelson írása ismertet olyan értelmezéseket is, melyek egyenesen azt mondják, hogy szellemi közkincsnek kell tekinteni mindazon „alapanyagot”, információt, mely új művek alkotásának forrásául szolgálhat, illetve előmozdíthatja a kultúra fejlődését.

A magyar jogirodalomban BOBROVSZKY JENŐ foglalkozik mélyrehatóan a közkinccs témájával. Az általa használt „szellemi tulajdoni közkinccs” kifejezés tartalma a klasszikus angol *public domain* fogalom tartalmával áll összhangban. Eszerint a közkinccs azon javakat tömöríti, melyekre nem áll fenn szellemi tulajdon, azaz olyan kinccsről van szó, ami bárki által engedély és díjfizetés nélkül használható.¹² [...] „Eredeti módon tartoznak a szellemi tulajdoni közkinccsbe: az ideák, a tények és a generikus [...] információk, amelyek azt mutatják, hogy a szellemi tulajdon meddig terjedhet 'lefelé', a közjavak szférája határáig”. Származékos módon jutnak a közkinccsbe: az elvileg oltalmazható, de közkinccsbe helyezett szellemi javak, a megszünt oltalmú szellemi javak.”¹³ BOBROVSZKY is felhívja azonban a figyelmet a kötelező, *kógens közkinccs* mellett, az ún. szerződéses közkinccsre,¹⁴ mely nem a klasszikus közkinccs fogalom szerinti (oltalom alatt nem álló) szellemi javakra, hanem az új, gyakran közösségi alkotómunka (*peer production*) eredményeként létrejött, *copyleft* típusú üzleti modellek útján engedélyezett művekre utal.

3. A *peer production*¹⁵ jelenség és ennek okai

A *peer production*, azaz az egyenrangú résztvevők által önkéntesen végzett, egyéni indíttatáson alapuló, az alkotást részben, vagy egészben közkinccsbe bocsátó közösségi alkotótevékenység az információs társadalomban vált jelentőssé.¹⁶ A jelenség mind a szabad szoftverek fejlesztésében, mind a tudományos életben, továbbá bizonyos interneten közzétett tartalmak (például a Wikipedia) előállításában, szerkesztésében is tetten érhető. Yochai BENKLER véleménye szerint a modell azért alakult ki ekkor és ebben a formában, mert

1. ez esetben az alapanyag és a végtermék is nagy közösségek által elérhető információ;

2. amely előállításának a fizikai költségeit csökkentette a számítógép-hálózatok megjelenése;

3. a működés alapja az alkotó ember, aki – a hagyományos munkamodellhez képest – sokkal pontosabb információval bír a feladat elvégzése során felhasználható tudásról, kapacitásról, hisz saját tehetségével, motivációjával, az adott feladat iránti érdeklődésével kell számolnia; és mert

4. a kommunikáció és az információcsere sokkal olcsóbb és hatékonyabb lett.¹⁷

A *peer production* eredményeképp előálló termék, adott esetben jogi védelem alá nem eső tartalom, más esetben azonban védett szellemi alkotás – ha a szerzői műre vonatkozó követelmények teljesülnek:¹⁸ szerzői jogi védelem tárgya lesz.

Jelen tanulmány azt vizsgálja, hogy a közösségi szoftverfejlesztés során készülő szoftvermű felhasználásának engedélyezése miként történik, hogyan juttatható a program – szinte – korlátozásmentesen nagy felhasználói tömegekhez (teljes és részleges közkinccsbe bocsátás), és ezzel hogyan tartható fenn és hogyan ösztönözhető a nem kereskedelmi célú szoftverfejlesztés és – terjesztés.

4. A szoftver jogi védelme, szoftverfelhasználás, szoftvertípusok

A szoftver az irodalmi művek gyűjtőfogalma alá vonva, több helyen pedig nevesítetten a szerzői jogi védelem tárgya.¹⁹

A szerzői művek felhasználását tipikusan szerződések biztosítják. Az Sztj. szerint a felhasználási szerződés alapján a szerző engedélyt ad művének a felhasználására, a felhasználó pedig köteles ennek fejében díjat fizetni.²⁰

A szoftverek csoportosításakor a jogi szakirodalomban többféle megközelítéssel találkozunk. Témánk szempontjából ígéretes a felhasználás engedélyezési módja, vagy más szóval a szoftver értékesítési módja szerinti csoportosítás alkalmazása. Ennek átgondolásához azonban szükséges látni, hogy a számítógépi program kétféle formában létezik: forráskódban és tárgykódban. A forráskód a fejlesztők által készített utasítássorozat (egy leíró nyelv jelöléseinek vagy egy programozási nyelv definícióinak és/vagy utasításainak sorozatát tartalmazza), melyet egy fordítóprogram (*compiler*)

fordít tárgykóddá. A tárgykód (gépi, bináris kód) a számítógép által közvetlenül futtatható (ember számára nem értelmezhető) kód.²¹

Ha tehát a szoftver felhasználásának engedélyezési módja szerint típusokat alkotunk, mondhatjuk, hogy a „termékre nézve” ún. zárt forráskódú²² és nyílt forráskódú szoftvereket,²³ vagy – a jogosulti engedélyezési nyilatkozat szerint, némi kereskedelmi megközelítéssel – tulajdonosi²⁴ és szabad szoftvereket²⁵ különböztetünk meg.²⁶ Míg előbbieket esetében a jogosult részletesen meghatározza a szoftver felhasználásának módját és terjedelmét, kizárja a forráskód megismerésének és a szoftver átdolgozásának, továbbá – leggyakrabban – a felhasználási jog átruházásának lehetőségét, addig az utóbiaknál a kód megismerése mellett annak módosítása is lehetővé válik.²⁷

5. A nyílt forráskódú szoftverfejlesztési és -terjesztési modell

Az Internet térhódítása a nyolcvanas és kilencvenes években megkönnyítette és kiszélesítette a számítógépi programokhoz, így a fejlesztő eszközökhöz való hozzáférés lehetőségét, így jelentősen megnőtt az esélye a közösségek által alkotott szoftverművek létrehozásának. A fejlesztők azonban sokszor munkájukat nehezítő, akadályozó tényezőkné tekintették a szoftverekhez való hozzáférést biztosító felhasználási szerződéseket, különösen azok olyan rendelkezéseit, melyek kizárták a program forráskódjának megismerését, mó-

dosítását és új, származékos mű létrehozását. A nyílt forráskódú szoftverek eredetét magyarázó források szerint ebből az elégedetlenségből ered a szabad szoftver mozgalom.²⁸

A fejlesztők azonban sokszor munkájukat nehezítő, akadályozó tényezőkné tekintették a szoftverekhez való hozzáférést biztosító felhasználási

szerződéseket, különösen azok olyan rendelkezéseit, melyek kizárták a program forráskódjának megismerését, módosítását és új, származékos mű létrehozását. A nyílt forráskódú szoftverek eredetét magyarázó források szerint ebből az elégedetlenségből ered a szabad szoftver mozgalom.

6. A hacker kultúra

A közösségi szoftverfejlesztésben résztvevő szakembereket „*hacker*”-nek nevezik, akik – szemben azzal, amit ma a köznyelvben a szó mögé gondolunk (azaz a különböző rendszereket feltörő és mások jogait sértő számítógépes bűnözőket) – a szó eredeti jelentése szerint jól képzett fejlesztők. A *hackerek* eredeti elgondolásaik, ötleteik által vezérelve fejlesztenek különböző programokat (*peer production* alapon),²⁹ melyek forráskódját egymás számára elérhetővé teszik, és ezek folyamatos tanulmányozása és módosítása alapján újabb és újabb műveket hoznak létre.³⁰

A *hackerek* azt gondolják, hogy az általuk fejlesztett szoftverek jobbakk, mint a hagyományos módon készített tulajdonosi szoftverek, mivel ők szabadon fejlesztenek, programjaik forráskódját mindenki számára elérhetővé teszik, és így egy közösség vesz részt a hibakeresésben, -javításban, a folyamatos továbbfejlesztésben, tökéletesítésben.³¹

A jogi megoldás azonban, mely e közösségi szoftverfejlesztés során előálló művek felhasználását széles körben lehetővé teszi, és ennek körében megengedi a forráskód megismerését, a szoftver átdolgozását, az eredeti és származékos művek terjesztését, egy hagyományos eszköz: a zárt forráskódú szoftverek értékesítésénél is használt *felhasználási szerződés*. Vagyis a szoftver felhasználói tömegekhez juttatása és a *peer production* rendelkezésére bocsátása (tk. közkinccsbe adása) a meglévő szerzői jogi eszközrendszer felhasználásával történik, és – hangsúlyozzuk – másként a létező paradigmák között nem is történhet.

7. Mit szabad és mit nem? Free, Libre és Open Source

Ahogy ROBERT W. GOMULKIEWICZ írja, a fejlesztők (*hackerek*) közötti „egyértelmű az alapelveknél³² kezdődik, és itt egyben véget is ér. Az alapelvek konkrét felhasználási szerződésekkel alakítására a *hackerek* számtalan megoldási módot választanak.”³³ A jelentősebb csoportok egyikeznek rögzí-

teni, milyen alapvető jogokat tartanak fontosnak, és ezek érvényesülése érdekében alkotják meg ÁSZF-jeiket.

Free Software Foundation³⁴

A szabad szoftver mozgalom alapelvei szerint a szabad szoftver felhasználóinak a következő szabadságokat kell bírnia:

- „Jogot arra, hogy
- 1. futtassák a programot, bármilyen céllal.
- 2. tanulmányozzák a program működését, és azt a szükségleteikhez igazíthassák. Ennek előfeltétele a forráskód elérhetősége.
- 3. másolatokat tegyenek közzé a felebarátaik segítése érdekében.
- 4. tökéletesítsék a programot, és a tökéletesített változatot közzétegyék, hogy az egész közösség élvezhesse annak előnyeit. Ennek előfeltétele a forráskód elérhetősége.

Egy program szabad szoftver, ha a felhasználók a fenti engedélyek mind egyikkel rendelkeznek. Tehát a felhasználónak joga kell, hogy legyen közléni a program másolatait, akár módosításokkal, akár eredeti formájában, akár ingyen, akár pénzt kérve érte, akárkinek, akárhol.³⁵

Open Source Initiative³⁶

Az Open Source Initiative a FSF célkitűzéseire képest letisztultabb elvek rögzítésére, érdelemmentesebb fogalomalkotásra törekedett. Ennek kifejezésére megalkották a nyílt forráskódú szoftver fogalmát,³⁷ rendszerték és tipizálták a forráskód nyíltságát garantáló felhasználási szerződéseket; a szoftver terjesztési modell tekintetében azonban lényegében a FSF-nel azonos megoldásra jutottak.³⁸

FLOSS³⁹

A FLOSS kifejezés azzal igyekszik feloldani a szabad és a nyílt forráskódú elnevezés közötti látszólagos eltérést, hogy a *Free/Libre/Open Source Software* kifejezés rövidítésével a szabadságot és a nyílt forráskódot is kellőképpen hangsúlyozza a megnevezésben, rámutatva arra, hogy lényegi különbség nincs a szabad és a nyílt forráskódú szoftverek között.⁴⁰

8. FLOSS licenck

A definíciók alapján a FLOSS közösségek együttes célja, hogy biztosítsák szoftvereik forráskódjának megismerhetőségét, módosíthatóságát, az azokhoz való közösségi hozzáférést. E cél megvalósítására számtalan felhasználási szerződés (általános szerződési feltétel – ÁSZF) született, melyek rendelkezései többféle modell létét mutatják.⁴¹ A számtalan licenc közötti egyik fő megkülönböztető ismérv az, hogy hogyan kezeli az eredeti szoftver jogosultja az átdolgozás eredményeképp létrejövő új (származékos) művet.

GPL-típusú licenck

Az ún. *copyleft*⁴² megközelítés szerinti felhasználási szerződések úgy rendelkeznek, hogy szabad szoftver átdolgozásával létrehozott mű felhasználását az eredeti mű felhasználási feltételei szerint kell engedélyezni. A legismertebb *copyleft* licenc az ún. GNU⁴³ GPL,⁴⁴ mely a FSF által kidolgozott felhasználási szerződés.

A GNU GPL a FSF definíciójában rögzített jogosultságokat garantálja a felhasználó számára, továbbá rögzíti azt a kötelezettséget, hogy a származékos szoftvermű felhasználásának engedélyezése a GNU GPL licenc feltételei szerint kell, hogy történjék.⁴⁵ A licenc ezzel kizárja, hogy a szabad szoftver módosítása útján előálljon új mű tulajdonosi szoftver lehessen, azaz garantálja, hogy a szoftver „szabadsága” megmaradjon. Más kérdés, hogy ezzel mintegy „megfertőzi” a származékos művet, hisz tekintet nélkül arra, hogy a származékos mű milyen részben tartalmaz GPL feltételek szerint terjesztett kódot, az új mű csak GNU GPL szerint licenccelhető.⁴⁶

Magának a GNU GPL licencknek is több változata létezik,⁴⁷ azonban azokat a FLOSS licencket, melyek engedélyt adnak a forráskód megismerésére, a

szoftver szabad másolására, módosítására és terjesztésére, és kötelezik a felhasználót, hogy a származékos mű felhasználását az eredeti licenc feltételei szerint engedélyezze, összefoglalóan *copyleft* (egyes források szerint erős *copyleft*) vagy GPL-típusú/GPL-kompatibilis licencknek⁴⁸ nevezzük.⁴⁹

BSD⁵⁰-típusú licenck

A *non-copyleft* (egyes források szerint gyenge *copyleft*) vagy BSD-típusú/BSD-kompatibilis licenck⁵¹ az alapvető jogosultságok garantálásában meg egyeznek a GPL-típusú licenckkel, azonban e felhasználási szerződések nem kötelezik a származékos mű fejlesztőjét arra, hogy az új mű felhasználását az eredeti licenc feltételei szerint engedélyezze, és mivel nem követeli meg a származékos mű forráskódjának közzétételét, ezért az felhasználható zárt forráskódú szoftverek megalkotásához. Ezek a licenck tehát lehetővé teszik, hogy a szabad szoftver átdolgozásával tulajdonosi szoftver készüljön.

A fenti engedélyezési konstrukciókban közös az, hogy mentesek a jogdogmatikai, rendszertani elemzéstől. Filozófiai, és részben gazdasági, sőt társadalmi megközelítést öntenek formába anélkül, hogy elemeznék az egyes nyilatkozatok/engedélyek jogdogmatikai viszonyát akár a szerzői jogi szabályozás dogmatikai rendjével, akár pedig az e mögött meghúzódó magánjogi, egyes országokban kereskedelmi jogi doktrínákkal.

A fenti engedélyezési konstrukciókban közös az, hogy mentesek a jogdogmatikai, rendszertani elemzéstől.

Filozófiai, és részben gazdasági, sőt társadalmi megközelítést öntenek formába anélkül, hogy elemeznék az egyes nyilatkozatok/engedélyek jogdogmatikai viszonyát akár a szerzői jogi szabályozás dogmatikai rendjével, akár pedig az e mögött meghúzódó magánjogi, egyes országokban kereskedelmi jogi doktrínákkal.

Ez közel sem azt jelenti, hogy a szerződések jogszabályba ütköznek, és ezért érvénytelenek, csupán azt, hogy utólag kell megkísérelni a szerződések egyetemesben nem vett szempontokhoz igazítani.⁵²

9. Jogalkalmazás

„Hackers know that effective licenses are essential to open source development. As one hacker group puts it: ‘To stay free, software must be copyrighted and licensed.’”⁵³

Mivel a FLOSS licenck a közösségi szoftverfejlesztés útján létrehozott művek felhasználási szerződései, illetve a szoftverművek közkinccsbe bocsátásának eszközei, ezért azok érvényességének bíróság általi megállapítása jelentős tény.

A legutóbbi időkig a jogérvényesítés a bíróságon kívüli megoldások alkalmazásában merült ki. A FLOSS szoftverlicenck alkalmazását vizsgáló BRIAN W. CARVER szerint ezek az eljárások kielégítették a jogosultak GPL licenc érvényesítése kapcsán felmerült igényeit, azonban nyitott maradt a kérdés, hogy a bíróságok hogyan döntenek e felhasználási szerződések létezéséről és érvényességéről.⁵⁴

Európa

Németországban a *netfilter/iptables*⁵⁵ fejlesztőközösség tagja, HARALD WELTE azzal szembesült, hogy időnként előfordul, hogy a GPL licenc feltételei⁵⁶ szerint engedélyezett szoftverének felhasználói sértik a szerződés rendelkezéseit, ezért fellépett azok érvényesítése érdekében.⁵⁷ Több esetben sikerült peren kívül megállapodni a jogsértőkkel, azonban a *Sitcom Germany GmbH* esetében nem így történt.⁵⁸

A *Sitcom* által forgalmazott hálózati eszköz tartalmazta a *netfilter/iptables* szoftvert, azonban a GPL licencket nem mellékelte az eszközhöz (illetve a szoftverhez sem). *Welte* ideiglenes intézkedés elrendelését kérte a bíróságtól. A bíróság megállapította a jogsértést, és intézkedésében eltiltotta a *Sitcom*-ot a további sérelmes cselekményektől.

A bíróság határozatában érvényesnek mondta a GPL licenc lényegi rendelkezéseit képező 2. és 3. szakaszt. A 4. szakasz vizsgálatakor (mely szerint „a felhasználó nem másolhatja, módosítja, terjesztheti a programot, illet-

ve a felhasználást más számára nem engedélyezheti, csak ha a licenc kifejezetten így rendelkezik. Amennyiben a felhasználó a GPL licenc rendelkezéseit sérti, a felhasználási jog megszűnik. A felhasználási jog a jogosultra 'visszaszáll.' arra jutott, hogy a német jog szerint annak valamennyi rendelkezését érvényesnek kell tekinteni, továbbá kimondta azt is, hogy az első mondat tekintet nélkül a második és harmadik mondat (megszűnési szakasz) érvényességére alkalmazható.

A bíróság azt is megállapította, hogy amennyiben a GPL licenc érvénytelen volna, az a szoftver bármely felhasználását jogsértővé tenné, hisz felhasználási engedély nélkül kerülne sor a szerzői mű felhasználására.⁶⁹

USA

Az európai FLOSS ügyet pár évvel később követte egy amerikai eset.⁶⁰

A felperes, JACOBSEN egy nyílt forráskódú modellvasút szoftverek fejlesztésével foglalkozó közösség tagja volt, aki az ún. *Artistic License* feltételei szerint engedélyezte szoftverének felhasználását.⁶¹ KATZER, az alperes, egy hagyományos, kereskedelmi szoftverként terjesztett modellvasút szoftver jogtulajdonosa, aki úgy használta fel JACOBSEN kódját saját szoftverében, hogy az nem felelt meg az *Artistic License* feltételeinek, ezért JACOBSEN bírósághoz fordult. A bíróság megállapította, hogy az *Artistic License* érvényes, és a felhasználó megsértette annak rendelkezéseit.⁶²

Az ügy JACOBSEN szoftverének KATZER általi felhasználásán túl számos járulékos kérdés vizsgálatára kiterjedt, és nemrégiben a felek megegyezésével zárult.⁶³

A FLOSS közösségek, valamint a *Creative Commons* aktivisták teljes győzelemnek értékelik az ügy lezárását,⁶⁴ és különösen jelentősnek, hiszen ez volt az első eset, hogy amerikai bíróság érvényesnek, kikényszeríthetőnek mondott egy nyílt forráskódú szoftverlicenct.

Magyarország

Egyelőre esetek hiányában – a FLOSS licenccel kapcsolatos magyarországi jogérvényesítés buktatóira elvi jelleggel, pontosabban a problémafelvetés szintjén térek ki.

Az alapvető kérdés természetesen itt is az, hogy az adott licenc érvényes felhasználási szerződésnek tekinthető-e, illetve az ÁSZF jellegből adódóan nem tisztességtelenek-e a szerződés rendelkezései. Felmerül továbbá az Sztj. felhasználási szerződések alakosságára vonatkozó szabálya, mely szerint felhasználási szerződést érvényesen csak írásba foglalva lehet kötni.⁶⁵ Ez alól van néhány kivétel, de az elektronikus úton kötött ún. *clickwrap*⁶⁶ és *browsewrap*⁶⁷ licenccel vonatkozásában nincs olyan szabály, mely a formai hiányosságból fakadó érvénytelenségi problémákat megnyugtatóan rendezné (hacsak azt nem tekintjük rendezésnek, hogy a bíróság a megkezdett felhasználás okán legfeljebb a hatályossá nyilvánítás jogkövetkezményét alkalmazhatja). Mivel tipikusan a FLOSS licenccel is *wrap* licencként jönnek létre, alaki érvényességük egyelőre rendezetlen.

10. A szoftver közkincsbe bocsátása

Szerződéses közkincs, részleges közkincsbe bocsátás

A szoftverek felhasználásának engedélyezésére szolgáló FLOSS modell népszerűségét, szerteágazó alkalmazását és a joggyakorlatot látva kétségtelenül kijelenthető, hogy a szoftver részleges közkincsbe bocsátása nem csupán elméleti lehetőség. Azaz mikor közkincsbe bocsátásról beszélünk, feltétlenül figyelemmel kell lenni a fogalom tágabb értelmezésre, azaz bizonyos javak minél nagyobb közösség számára történő hozzáférhetővé tételére és nem csak a közkincs szűk meghatározására (a tényleges közkincsre vagy hagyományos public domainre), mely a szellemi oltalom alatt nem álló szellemi termékeket tartalmazza. A FLOSS licenccel alkalmazása a szerzői jog eszközrendszerét használva biztosítja a szoftverek közösséghez juttatását, azaz részleges közkincsbe kerülését. Bár ez a mód nem jelenti a szerzői jogi oltalom meg-

A modell életképességére és népszerűségére utal az is, hogy kereskedelmi szoftverfejlesztéssel foglalkozó nagyvállalatok fektetnek jelentős összegeket a nyílt forráskódú szoftverfejlesztésébe, továbbá, hogy jelentős szoftvercégek térnek át kifejezetten a FLOSS szoftverek terjesztésére, és bevételüket – a licencdíj helyett – e rendszerek bevezetéséből, működésének támogatásából, tanácsadói szolgáltatásokból szerzik.

szüntét, jogról való lemondást vagy azzal való felhagyást, mégis a közkincs megőrzésének, illetve gyarapításának egyfajta szerződéses alapú védelmi, ösztönző mechanizmusa.⁶⁸

Abandonment

A szoftver tényleges/teljes közkincsbe bocsátására, azaz a szerzői műhöz fűződő jogokról való teljes lemondásra a kontinentális jogban nincs példa, illetve erre nincs jogi eszköz.

Amerikában azonban – bár a tételes jog nem rendelkezik róla, a bírói gyakorlat kimunkálta az ún. *abandonment*, vagyis a szerzői joggal való felhagyás elméletét,⁶⁹ sőt később a szerzői joggal való részleges felhagyás (*limited abandonment*) is lehetségessé vált.⁷⁰ Mivel ezek igen súlyos következményekkel járnak, ezért a szerző nyilatkozata csak abban az esetben tekinthető *abandonment*-nek, ha egyértelműen kinyilvánítja a szerzői jogról való lemondás szándékát, meghatározza (azaz mind a bíróság, mind a köz számára nyilvánvalóvá teszi) mely jogokról mond le, továbbá az adott jogokat kifejezetten felajánlja a köz javára.⁷¹

Ahol a szerzői jog csak vagyoni jogokból áll (személyhez fűződő jogok híján), és a jogok teljes, korlátozásmentes átruházására sor kerülhet, továbbá ott, ahol a vagyoni jogokról való teljes rendelkezés mellett a személyhez fűződő jogokról is le lehet mondani, az „*abandonment*-hez” gyakorlatilag hasonló helyzet jöhet létre.

11. A nyílt forráskódú szoftverek jelentősége, jövője

Amellett, hogy a nyílt forráskódú szoftverértékesítési modellt is érik kritikák,⁷² hatását nem lehet elvitatni.

YOCHAI BENKLER a FLOSS szoftverek jelentőségéről az alábbiakat mondja: „az elnök gazdasági tanácsadóinak az ötvenes években megfogalmazott álláspontja szerint, ami a General Motorsnak jó, az az egész országnak jó. 2000 szeptemberében ehhez hasonló jelentőségű megállapítás született. Az elnök IT tanácsadóit⁷³ azt javasolták, hogy a nyílt forráskódú szoftverek támogatását stratégiai célként kell megfogalmazni annak érdekében, hogy az Egyesült Államok fenntartsa vezető szerepét a szoftverfejlesztésben.”⁷⁴ Ezzel az Egyesült Államokban nemcsak hogy elismerték a nyílt forráskódú szoftverek létjogosultságát, hanem azok kiemelt fontosságára mutattak rá.

Figyelemreméltó a modell felé irányuló európai érdeklődés is: egy, az Európai Unió megbízásából készült tanulmány szerint a nyílt forráskódú szoftverekre fordított összeg megduplázása az EU GDP-jének évi 0,1%-nyi növekedését eredményezi, az informatikai szektor közvetlen hasznát nem számolva.⁷⁵ A nyílt forráskódú szoftverek Európai Unió általi elismertségét és kormányzati szektorban betöltött súlyát mutatja, hogy az Európai Bizottság kezdeményezte egy FLOSS licenc kidolgozását eredetileg azzal a céllal, hogy az IDABC⁷⁶ programban létrehozott szoftverek engedélyezésére használja, azonban az erő *copyleft* típusú EUPL⁷⁷ licenc az eredeti célon túlmutatva valamennyi tagállam nyelvén elérhető, és az uniós szoftverfejlesztési projekteknél rendszeresen használt ÁSZF.⁷⁸ (Noha az EUPL licenc jóváhagyása bizottsági határozatban⁷⁹ történt, arról természetesen nincs szó, hogy a felhasználási szerződési feltételeket kogens, jogszabályban meghatározott tartalomnak kellene tekinteni.)

A modell életképességére és népszerűségére utal az is, hogy kereskedelmi szoftverterjesztéssel foglalkozó nagyvállalatok fektetnek jelentős összegeket a nyílt forráskódú szoftverfejlesztésébe,⁸⁰ továbbá, hogy jelentős szoftvercégek térnek át kifejezetten a FLOSS szoftverek terjesztésére, és bevételüket – a licencdíj helyett – e rendszerek bevezetéséből, működésének támogatásából, tanácsadói szolgáltatásokból szerzik.⁸¹

A modell életképességére és népszerűségére utal az is, hogy kereskedelmi szoftverterjesztéssel foglalkozó nagyvállalatok fektetnek jelentős összegeket a nyílt forráskódú szoftverfejlesztésébe, továbbá, hogy jelentős szoftvercégek térnek át kifejezetten a FLOSS szoftverek terjesztésére, és bevételüket – a licencdíj helyett – e rendszerek bevezetéséből, működésének támogatásából, tanácsadói szolgáltatásokból szerzik.

Kérdés, hogy életképes-e a modell a szoftverek világán kívül, az egyéb jogilag védett tartalmak terjesztése tekintetében. Ha igen, mekkora hatása lehet. Befolyásolhatja-e a jogalkotást, a jövő szerzői jogát.

A *Creative Commons* (CC) licenck²² terjedése, azt mutatja, igen. A nyílt forráskódú szoftverterjesztés sikerének és a szerzői jog határainak kitolása

hatására a *Lawrence Lessig* és társai által kidolgozott CC licenck a hagyományos irodalmi, tudományos és művészeti alkotások nem kereskedelmi terjesztését teszik lehetővé.

A különböző tartalmakat hozzáférhetővé tevő weboldalakat böngészve úgy látszik, sikerrel...

Jegyzetek

- 1 „This is a matter of freedom, not price, so think of 'free speech', not 'free beer'.” <http://www.gnu.org/philosophy/> (2010. 04. 05.)
- 2 A jelenség elnevezésére a szakirodalomban többféle kifejezést találunk, így például *tragedy of commons*, *shrinking the commons*, *second enclosure movement*, *commodification of information*.
- 3 Bobrovsky, Jenő: Az enyém, a tied és a miénk a szellemi tulajdonban. Áttekintés a közkinccs és a szellemi magántulajdon egyes összefüggéseiről az Internet tükrében. Liber Amicorum – Ünnepi dolgozatok Gyertyánfy Péter tiszteletére. ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék, Budapest, 2008. p. 10.
- 4 Boyle, James: The second enclosure movement and the construction of the public domain. *Law and Contemporary Problems* Vol. 66:2003. p. 69.
- 5 A *commons* szót, mely eredeti jelentése szerint a faluközösség tagjai által szabadon használható közös földterületre utal, talán közjavaknak fordíthatnánk, és bár a fogalom a szellemi tulajdonjogban bevett public domainhez képest inkább társadalmi, gazdasági megközelítést sugall, a közkinccsbe bocsátás módjainak vizsgálatakor nem hagyható figyelmen kívül.
- 6 Példája szerint ezt úgy kell elképzelni, hogy a Central Parkot – tekintet nélkül arra, hogy az kinek a tulajdona – bárki felkeresheti, aki pihenésre, kikapcsolódásra vágyik, és ehhez nem kell más engedélyt kérnie.
- 7 Lessig, Lawrence: Code and the Commons. <http://cyber.law.harvard.edu/works/lessig/Fordham.pdf> (2010. 04. 13.) és Lessig, Lawrence: Free Culture. <http://www.free-culture.cc/freeculture.pdf> (2010. 04. 13.) alapján.
- 8 Boyle, James: Law and contemporary problems. <http://www.law.duke.edu/journals/journaloc?journal=lcp&toc=lcptoc66winterspring2003.htm> (2010. 04. 13.) alapján.
- 9 Samuelson, Pamela: Enriching discourse on public domains. *Duke Law Journal* Vol. 55:2006.
- 10 Smith, Henry E: Semicommon property rights and scattering in the open fields. *Journal of Legal Studies* Vol. 29:2000.
- 11 Loren, Lydia P.: Building a reliable semicommons of creative works: enforcement of Creative Commons licenses and limited abandonment of copyright. *George Mason Law Review* Vol. 14:2007.
- 12 Hasonló véleményen van Faludi Gábor is „A szerzői művek részleges közkinccsbe adása” című művében. Liber Amicorum – Ünnepi előadások és tanulmányok Harmathy Attila tiszteletére. ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék, Budapest, 2007. p. 187.
- 13 Bobrovsky i. m. p. 34–35.
- 14 Bobrovsky i. m. p. 16.
- 15 Nehéz a *peer production* kifejezés jó és tömör magyar fordítását elkészíteni elsősorban a *peer* szó egy szóval való lefordíthatatlansága miatt. Egy további kísérlet: hálózat segítségével végzett, közös, megosztott eredményű alkotó munka.
- 16 A kifejezés magyarázatát lásd például: http://en.wikipedia.org/wiki/Peer_production, http://en.wikipedia.org/wiki/Commons-based_peer_production (2010. 04. 04.)
- 17 Benkler, Yochai: Coase's penguin, or, Linux and nature of the firm. *The Yale Law Journal* Vol. 112:2002. p. 34-35.
- 18 „Szerzői mű az irodalom, a művészet vagy a tudomány területén kifejtett alkotó szellemi tevékenység egyéni-eredeti jelleget viselő, megformált gondolatot kifejező, mások számára felfogható és rendszerint rögzített formában megjelenő eredménye.” Lontai, Andre–Faludi, Gábor–Gyertyánfy, Péter–Vékás, Gusztáv, Magyar polgári jog. Szellemi alkotások joga. Eötvös Kiadó, Budapest 2004. p. 41.
- 19 Erről részletesen lásd Faludi Gábor: A magyar szerzői jog közelítése az európai joghoz, in: Európai közösségi jogi elemek a magyar magán- és kereskedelmi jogban. (szerk: Vékás Lajos), KJK–KERSZÖV, Budapest, 2001; Dudás Ágnes: A szoftver szerzői jogi védelme. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2005. április.
- 20 Sztj. 42. § (1) bekezdés.
- 21 Forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Forráskód>; http://en.wikipedia.org/wiki/Source_code; http://searchsoa.techtarget.com/sDefinition/0,,sid26_gci213030,00.html; http://searchcio-midmarket.techtarget.com/sDefinition/0,,sid183_gci539287,00.html (2010. 04. 05.)
- 22 *Closed Source Software* (CSS).
- 23 *Open Source Software* (OSS).
- 24 *Proprietary Software*.
- 25 *Free Software*.
- 26 A későbbiekben látható, hogy az elnevezések lényegében fedik egymást, legfeljebb kisebb – inkább szemléletbeli, mint jogi – különbségek fordulhatnak elő.
- 27 A tulajdonosi és szabad szoftverek azonban nem abszolút kategóriák, egyes esetekben megjelent a két modell keveredése. Eredetileg kereskedelmi szoftverek terjesztésével foglalkozó jogosultak teszik lehetővé a szoftverek forráskódjának megismerését és módosítását bizonyos közösségek számára, azonban a terjesztés szabadsága nem olyan tág, mint a tipikus szabad szoftverek esetében. L.: *Sun Community Source License*. <http://www.sun.com/software/opensource/index.jsp/> (2010. 04. 06.), *Microsoft Shared Source Initiative*. <http://www.microsoft.com/resources/sharesource/default.aspx> (2010. 04. 06.)
- 28 A „legenda” szerint a szabad szoftver mozgalom atyja, Richard Stallman a hetvenes években a MIT egyik laboratóriumában dolgozott, ahol a nyomtatások feltorlódásából adódtak gyakorlati problémák. Mivel a nyomtató szoftverének licence nem zárta ki a szoftver továbbfejlesztését, Stallmann olyan kiegészítést írt a kódhoz, mellyel a szoftver képessé vált a felhasználókat értesíteni, ha nyomtatások feltorlódtak az eszközben. Később azonban, mivel az új nyomtató szoftverének forráskódja zárt lett, erre nem volt mód. Stallmann ezzel (a zárt forráskódú szoftverértékesítési modell korlátaiba ütközéssel) magyarázza azt, hogy olyan megoldás kialakítására törekedett, melynek lényege, hogy a szoftver forráskódja bárki számára elérhető legyen. In: Carver, Brian W.: Share and Share Alike: Understanding and enforcing open source and free software licenses. *Berkley Technology Law Journal* Vol. 44:2005.
- 29 A hackerok nem teljesen függetlenül dolgoznak, különböző projektekben fogják össze őket, és bár a fejlesztés teljes egészében a peerek együttműködésén alapul, az, hogy mi lesz a kód része és mi nem, különböző döntéshozó mechanizmusok alapján dől el. Erről részletesebben lásd: McGowan, David: Legal Implications of Open-source Software. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=243237 (2010. 04. 03.)
- 30 A *hackers* szó értelmezésére és jelentésének kettősségére lásd [http://en.wikipedia.org/wiki/Hacker_\(computing\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Hacker_(computing)) (2010. 04. 04.)
Továbbá a kifejezést eredeti értelemben használó művek például Perens, Bruce: *The Open Source Definition*. *Voices from the Open Source Revolution*. O'Reilly 1999.; Raymond, Eric S.: *A brief history of hackerdom*. *Open Sources: Voices from the Open Source Revolution*. O'Reilly 1999.; Stallman, Richard: *The GNU Operating System and the Free Software Movement*. *Voices from the Open Source Revolution*. O'Reilly 1999.
- 31 Ahogy Eric S. Raymond a *szabad és tulajdonosi szoftver fejlesztésének technikáját* bemutató *The cathedral and bazaar* című művében írja (ahol a *cathedral* módszer a tulajdonosi szoftverfejlesztésre, a *bazaar* pedig a szabad szoftverek alkotására utal): „Given enough eyeballs, all bugs are shallow”. Raymond, Eric S.: *The cathedral and bazaar*. <http://firstmonday.org/htbin/cgiwrap/bin/ojs/index.php/fm/article/view/578> (2010. 04. 05.)
- 32 Az általánosan elfogadott alapelvek a forráskód hozzáférhetővé tétele, a szoftver futtatásának joga bármely okból, a szoftver átdolgozásának joga, az eredeti és származékos mű terjesztésének joga.
- 33 Gomulkiewicz, Robert W.: De-bugging open source software licensing. *University of Pittsburgh Law Review* Vol. 75:2002. p. 81.
- 34 *A Free Software Foundation* (a továbbiakban: FSF) egy, a szabad szoftvereket és a copyleft eljárást népszerűsítő szervezet, mely a szoftverek korlátozásmentes terjesztésének és fejlesztésének megvalósítását tűzte zászlajára. Bővebben: <http://www.gnu.org/philosophy/free-sw.html> (2010. 04. 05.)
- 35 <http://www.gnu.org/philosophy/free-sw.hu.html> (2010. 04. 05.)
- 36 Az *Open Source Initiative* (a továbbiakban: OSI) a FSF-höz hasonlóan a nyílt forráskódú szoftverlicenccelés fontosságát hangsúlyozó és népszerűsítő szervezet. Azonban az angolban félreérthető *free* megjelölés helyett, mely az ingyenességet és a szabadságot is takarhatná, az open source kifejezést használják az általuk támogatott modell megnevezésére. Részletesebben lásd: <http://www.opensource.org/about> (2010. 04. 05.)
- 37 A nyílt forráskódú szoftver fogalmát a FSF által megfogalmazott 4 alapvető szabadsághoz képest 10 jellemzővel írták le (*Free Redistribution, Source Code, Derived Works, Integrity of The Author's Source Code, No Discrimination Against Persons or Groups, No Discrimination Against Fields of Endeavor, Distribution of License, License Must Not Be Specific to a Product, License Must Not Restrict Other Software, License Must Be Technology-Neutral*). Az *Open Source Definition* (OSD) elérhető: <http://www.opensource.org/docs/definition.php> (2010. 04. 05.).
Az elérhető nyílt forráskódú szoftverlicencket aszerint rendezték, hogy az OSD-nek megfelel vagy sem. A lista elérhető: <http://www.opensource.org/licenses> (2010. 04. 05.)

- 38 A FSF szerint az alapvető jogok és kötelezettségek pontos megfogalmazása mellett a szabad szoftver definíció lényege a szabadság és az emögött húzóó eszme sugallata. Véleményük szerint az OSI definíciójából elveszik ez az etikai tartalom. Vagyis a FSF szerint az OSI azonos célkitűzések mellett más értékrend és világszemlélet alapján működik: »...whether software should be open source is a practical question, not an ethical one. As one person put it, "Open source is a development methodology; free software is a social movement."« <http://www.gnu.org/philosophy/free-software-for-freedom.html> (2010. 04. 05.)
- 39 A kifejezés eredetéről lásd http://en.wikipedia.org/wiki/Alternative_terms_for_free_software (2010. 04. 05.)
- 40 Fentiek miatt – ahol kifejezett megkülönböztetés nem szükséges – a tanulmányban összefoglalóan a FLOSS kifejezést alkalmazom.
- 41 A különböző FLOSS licenck elterjedtségét, népszerűségét vizsgálta a *Black Duck Open Source Research Center*. A felmérésből látszik, hogy a GNU GPL licenc messze a leggyakrabban használt ÁSZF. <http://www.blackducksoftware.com/oss/licenses/> (2010. 04. 06.)
- 42 A *copyleft* megnevezés nem a szerzői jogról való lemondást jelenti. A modell lényege az, hogy a jogosult a szerzői jogi szabályok alkalmazásával, felhasználási szerződés létrehozásával érje el célját, a szoftver közösséghez juttatását. (A cél teljesülése a szerzői jogi eszközök használata nélkül lehetetlen volna.) A *copyleft* kifejezés szójáték, arra mutat rá, hogy szemben a hagyományos *copyright* megközelítéssel, mely a szoftver szabad terjesztését, átdolgozását jellemzően kizárja, a *copyleft* modellben e jogosultságok garantálása a cél.
- 43 „A GNU egy kizárólag szabad szoftverből álló számítógépes operációs rendszer. A rövidítés jelentése *rekurzív* (önhivatkozó) módon „*GNU's Not Unix*”.. Ez arra utal, hogy a GNU egy Unix-szerű (Unix jellegű) operációs rendszer, viszont nem tartalmaz Unixból származó kódot és az Unixzal ellentétben szabad szoftver.” <http://hu.wikipedia.org/wiki/GNU> (2010. 08. 05.)
- 44 *GNU General Public License*.
- 45 A GNU GPL elérhető itt: <http://www.gnu.org/licenses/gpl.html> (2010. 04. 06.)
- 46 Emiatt nevezik a GNU GPL licencet *infectious* vagy *viral license*-nek. Erről részletesen lásd: Vetter, Greg R.: „Infectious” open source software: spreading incentives or promoting resistance? *Rutgers Law Journal* Vol. 36:2004.
- 47 A jelenleg elérhető legfrissebb szöveg a GNU GPL v3 (<http://www.gnu.org/licenses/gpl.html> 2010. 04. 06.; <http://gplv3.fsf.org/> (2010. 04. 06.); a korábbi szövegek itt találhatóak: <http://www.gnu.org/licenses/old-licenses/old-licenses.html#GPL> (2010. 04. 06.)
- 48 <http://www.gnu.org/licenses/license-list.html#GPLCompatibleLicenses> (2010. 04. 06.)
- 49 A GNU GPL licenc kevésbé szigorú változata a GNU LGPL (*Lesser General Public License*), melyet általában külső programkönyvtárakhoz használnak. A licenc kevésbé szigorú jellegét az adja, hogy bár a programkönyvtár módosítása esetén a forráskód hozzáférhetővé tétele kötelező, a programkönyvtárat használó alkalmazás maradhat zárt forráskódú, amennyiben a programkönyvtárat dinamikusan szerkesztik a programhoz. <http://www.gnu.org/licenses/lgpl.html> (2010. 04. 06.)
- 50 *Berkley Software Distribution*.
- 51 <http://www.gnu.org/licenses/license-list.html#GPLIncompatibleLicenses>; <http://www.gnu.org/licenses/license-list.html#NonFreeSoftwareLicense> (2010. 04. 06.)
- 52 E megállapítást igazolják az utólag megrajzolt különböző elméleti hátterek (lásd később: *abandonment* vs. ingyenes engedély).
- 53 Gomulkiewicz i. m. p. 95–96.
- 54 Carver i. m. p. 464.
- 55 A *netfilter/iptables* szoftver egy tűzfal a GNU/Linux rendszerhez, és széles körben használják, különösen hálózati eszközökben.
- 56 GPL v2. <http://www.gnu.org/licenses/gpl-2.0.txt> (2010. 04. 14.)
- 57 *Welte* a GPL licenc felhasználási feltételeinek érvényesítése érdekében megálapította az ún. *GPL-violations* projektet. Lásd <http://www.gpl-violations.org/> (2010. 04. 14.)
- 58 *Welte v. Sitecom Deutschland GmbH, LG (Munich) (2004)*, District Court of Munich, 19 May 2004, case 21 O 6123/04. Jaeger, Till: Enforcement of the GNU GPL in Germany and Europe. <http://www.jipitec.eu/issues/jipitec-1-1-2010/2419/dippadm1268746871.43.pdf> (2010. 04. 14.)
- 59 A bíróság foglalkozott a GPL licenc természetével atekintetben is, hogy egyértelműen megkülönböztette a szoftver GPL feltételek szerinti licencelését annak public domainbe helyezésétől. „[T]he Panel shares the view that one cannot regard the conditions of the GPL (General Public License) as containing a waiver of copyright and related legal rights. On the contrary, the users avail themselves of the conditions of copyright, in order to guarantee and carry out their conceptions of the further development and dissemination of software.”
- 60 *Jacobsen v. Katzer, Case3:06-cv-01905-JSW Rosen, Lawrence: Bad facts make good law: The Jacobsen case and open source.* <http://www.iffossr.org/iffossr/article/viewArticle/5/9> (2010. 04. 15.)
- 61 Az *Artistic License*-ügyben alkalmazandó 1.0 verziója elérhető: http://www.perlfoundation.org/artistic_license_1_0 (2010. 04. 15.)
- 62 *Jacobsen v. Katzer, 535 F.3d 1373, 1377-1378 (Aug. 13, 2008)*
- 63 http://www.trainpriority.com/jmri_kam_legal_settlement.htm (2010.04.15.)
- 64 <http://www.consortiuminfo.org/standardsblog/article.php?story=201002190850472> (2010. 04. 15.); <http://yro.slashdot.org/submission/1176424/A-Big-Victory-for-FOSS-Jacobsen-v-Katzer-is-Set> (2010. 04. 15.)
- 65 Szjt. 45. § (1)
- 66 A *clickwrap* licenc szoftver felhasználási feltételeinek elfogadására és használati jogosultság megszerzésére elektronikus úton, a képernyőn megjelenő szövegablak megfelelő gombjára kattintva kerül sor.
- 67 A weboldalon közzétett, kifejezett elfogadást (rákattintást) nem igénylő, azonban a weboldalon keresztül elérhető szoftver felhasználásának feltételeit meghatározó felhasználási szerződések a *browsewrap* licenck.
- 68 *Ahogy P. Bernt Hugenholtz és Lucie Guibault írja: 'self-help' measures to serve as remedies against large-scale information enclosure.* Hugenholtz, P. Bernt; Guibault, Lucie: *The future of public domain.* Kluwer Law International 2006. p. 6.
- 69 *Eben Moglen* szerint a GNU GPL központi eszköz a szabad szoftver közösség számára, és azt mutatja, hogy a szellemi tulajdon szabályainak alkalmazásával hogyan lehet közjavakat (commons) létrehozni a cyber térben. Moglen, Eben: *Anarchism triumphant: Free Software and the death of copyright.* http://emoglen.law.columbia.edu/my_pubs/anarchism.html (2010. 04. 13.)
- 70 1952-ben *Hand* bíró alakította ki az ún. *abandonment* tesztet, melyet a bíróságok azóta is alkalmaznak. Eszerint „the copyright owner must 'abandon' [his copyright] by some overt act which manifests his purpose to surrender his rights in the 'work,' and to allow the public to copy it.” (*Nat'l Comics Publ'ns, Inc. v. Fawcett Publ'ns, Inc.* 191 F.2d 594, 598 (2d Cir. 1952) – In: Loren i. m. p. 319–320.)
- 71 *Micro Star, 154 F.3d at 1114.* (Loren i. m. p. 322.)
- 72 Loren i. m. p. 323.
- 73 Lásd például Gomulkiewicz: i. m.; Gaudel, Alexia: *Open Source Licensing in Mixed Markets, or Why Open Source Software Does Not Succeed.* <http://ideas.repec.org/p/ccp/wpaper/wp08-02.html> (2010. 04. 17.)
- 74 *President's Information Technology Advisory Committee (PITAC).*
- 75 Benkler: i. m. p. 2.
- 76 *Study on the Economic impact of open source software on innovation and the competitiveness of the Information and Communication Technologies (ICT) sector in the EU* <http://stuermer.ch/blog/documents/FLOSSImpactOnEU.pdf> (2010. 04. 15.)
- 77 *Interoperable Delivery of European eGovernment Services to public Administrations, Businesses and Citizens.*
- 78 *European Union Public Licence.*
- 79 <http://ec.europa.eu/idabc/eupl>; <http://www.osor.eu/eupl/introduction-to-the-eupl-project> (2010. 04. 21.)
- 80 C(2006) 7108
- 81 Az IBM 2001-ben egymilliárd dollárt fektetett a *Linux* fejlesztésébe. Erről részletesen lásd: Merges, Robert P.: *A New Dynamism in the Public Domain.* The University of Chicago Law Review Vol. 71:2004. p. 8–11.
- 82 Ilyen társaságok például az *Enterprise Linux*-ot terjesztő *Red Hat* (www.redhat.com 2010. 04. 16.), vagy a nyílt forráskódú rendszereket határozottan támogató *Sun Microsystems* (most már *Oracle* - www.oracle.com 2010. 04. 16.)
- 83 <http://creativecommons.org/>, <http://creativecommons.org/choose/>, <http://creativecommons.org/licenses/>, <http://creativecommons.org/international/hu/> (2010. 04. 16.)